

IZVJEŠĆE O PRAĆENJU POPULACIJE RISA U HRVATSKOJ POMOĆU FOTUZAMKI U RAZDOBLJU 15.3. – 15.9.2018.

Uvod

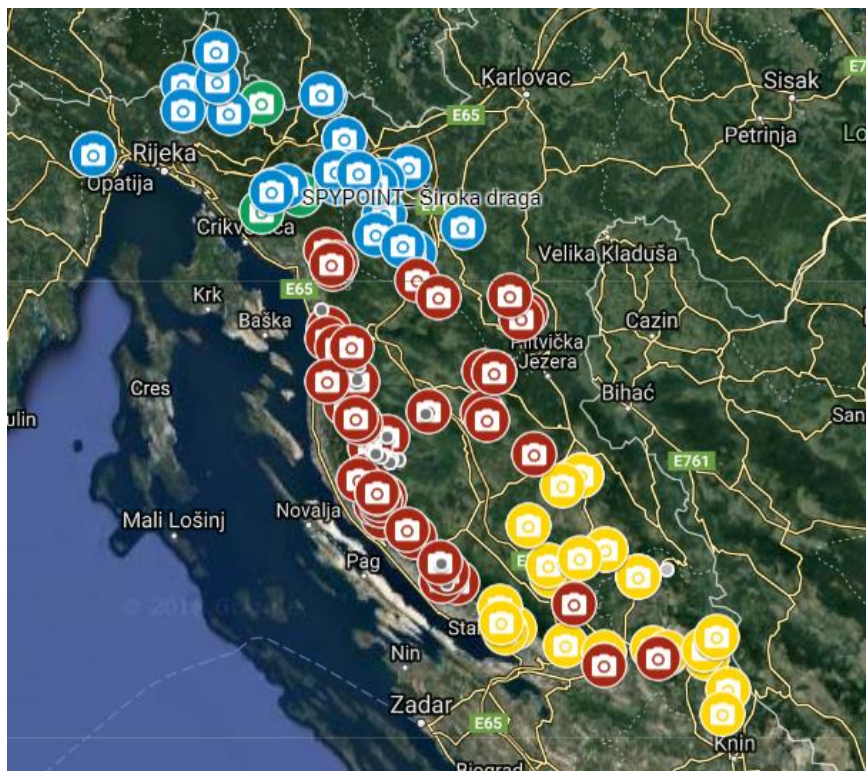
Praćenje populacije risa u Hrvatskoj pomoću fotozamki odvija se u sklopu projekta „Preventing the extinction of the Dinaric-SE Alpine lynx population through reinforcement and long-term conservation“ (skraćeno LIFE Lynx) LIFE16 NAT/SI/000634. U Hrvatskoj projekt provode Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Veleučilište u Karlovcu te udruga BIOM. Najvažniji cilj projekta jest spriječiti izumiranje populacije risa u Dinaridima i jugoistočnim Alpama, što će se prvenstveno postići naseljavanjem 14 životinja iz Slovačke i Rumunjske u Hrvatsku i Sloveniju. Kako bi se utvrdilo detaljno područje rasprostranjenosti risa u Hrvatskoj, u sklopu projekta postavljena je mreža fotozamki. Jedinostveni uzorak krzna risa omogućuje nam identificiranje jedinki, a ako je gustoća postavljenih fotozamki dovoljno velika, možemo utvrditi i gustoću risje populacije te veličinu teritorija pojedine životinje. Pomoću fotozamki također možemo pratiti uspješnost razmnožavanja, što nam je posebno vrijedan podatak za ugrožene populacije.

Metodologija

Potencijalno područje rasprostranjenosti risa u Hrvatskoj površine od oko 10 000 km² prekriveno je s mrežom kvadranta veličine 10 x 10 km. Cilj istraživanja je za svaki kvadrant utvrditi da li je tamo prisutna jedinka risa (prosječan teritorij odraslog mužjaka risa u Europi je oko 200 km²). Izbor lokacija za postavljanje fotozamki unutra kvadranta od presudne je važnosti za uspjeh istraživanja. U suradnji s lovovlaštenicima i djelatnicima javnih ustanova za zaštićena područja utvrdili smo lokacije prikladne za postavljanje fotozamki za praćenje risa, a to su primarno lokacije koje ris koristi za markiranje svog teritorija, te šumski putovi. Korištene su fotozamke s infracrvenom bljeskalicom (infrared, IR, 850 nm), uglavnom podešene na sljedeće postavke: na prolazima i markiralištima - 1 fotografija na FAP (fast as possible) + video 20 sekundi, a na solištima 1 fotografija (FAP) + video (20 sek) uz 10 minuta delay-a.

Rezultati

Trenutačno su fotozamke nabavljene u sklopu LIFE Lynx projekta postavljene na 99 lokacija, no planiramo postaviti još fotozamki. Također smo uspostavili suradnju s mnogim javnim ustanovama za upravljanje zaštićenim područjima i lovovlaštenicima, koji nam prosljeđuju ukoliko zabilježe risa na fotozatkama koje su u njihovom vlasništvu.

Slika 1. Lokacije fotozamki postavljenih u sklopu LIFE Lynx projekta

U razdoblju od 15.3. do 15.9. zamke su bile aktivne sveukupno 7164 dana, te smo prikupili i analizirali ukupno 7 892 fotografije na kojima su divlje životinje, ljudi i vozila. Prazne fotografije brišemo i nisu uključene u ukupni broj analiziranih fotografija. Fotografije analiziramo i arhiviramo u programu Camelot, a fotografije risa dodatno pohranjujemo u bazi javno dostupnoj na adresi <http://lynx.vef.hr/public/>.

Tablica 1. Vrste zabilježene na fotozamkama LIFE Lynx projekta u razdoblju 15.3.-15.9.2018., broj različitih lokacija na kojima je vrsta zabilježena, broj fotografija vrste, te broj odvojenih događaja u kojima je vrsta zabilježena.

Vrsta		br lokacija	br foto	br događaja
Alectoris graeca	jarebica kamenjarka	1	12	7
Animalia sp.	neidentificirana životinja	30	90	69
Aves sp.	ptica	9	42	33
Bos taurus	govedo	3	41	145
Canidae sp.	kanid	4	4	4
Canis aureus	čagalj	6	59	20
Canis familiaris	pas	9	28	24
Canis lupus	vuk	10	55	27
Capreolus capreolus	srna	64	2192	956

Cervus elaphus	jelen	28	819	213
Dama dama	jelen lopatar	2	34	17
Equus caballus	konj	1	6	4
Erinaceus europaeus	jež	1	10	5
Felis silvestris	divlja mačka	24	96	64
Garrulus glandarius	šojka	2	64	16
Glis glis	sivi puh	1	1	1
Herpestes auropunctatus	mungos	1	7	3
Homo sapiens	čovjek	47	903	721
Lepus europeus	zec	19	195	124
Lynx lynx	ris	18	126	40
Martes sp.	kuna	18	95	78
Meles meles	jazavac	25	175	102
Ovis aries	ovca	1	1	17
Rupicapra rupicapra	divokoza	9	866	320
Sciurus vulgaris	vjeverica	3	5	3
Streptopelia turtur	grlica	2	5	2
Sus scrofa	divlja svinja	46	1004	410
Ursus arctos	medvjed	49	357	252
Vulpes vulpes	lisica	43	504	410

U navedenom 6-mjesečnom razdoblju smo osim fotografija s fotozamki LIFE Lynx projekta, prikupili 9 fotografija risa iz drugih izvora, 5 dojava o viđenjima risa (bez fotografija), 3 lokacije viđenja tragova risa, po jedan uzorak dlake i izmeta, te stradavanje jednog risa u prometu. Lokacije svih navedenih nalaza i fotografije ris dostupne su u bazi <http://lynx.vef.hr/public/>, a na facebook profilu <https://www.facebook.com/lifelynx.hr> objavljujemo zanimljive snimke i novosti o provedbi projekta.

Na temelju prikupljenih podataka još nismo u mogućnosti dati procjenu brojnosti risova u Hrvatskoj, no očekujemo da ćemo nakon sljedećeg 6-mjesečnog razdoblja imati dovoljno podataka za izradu detaljne karte rasprostranjenosti i procjenu minimalnog broja risova prisutnih u Hrvatskoj.

Zahvaljujemo svim lovcima te djelatnicima javnih ustanova za zaštićena područja na suradnji!

Tomislav Gomerčić, Magda Sindičić, Ira Topličanec (Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)
Vedran Slijepčević (Veleučilište u Karlovcu)
Ivana Selanec (Udruga BIOM)